№ 116. 3 ივნისი, სამშაბათი. 1866—1880 3 ივნისი, სამშაბათი. № 116.

დროება

გამოდის ყოველ-დღე ორშაბათს გარდა.

რედაქცია

ერევნის მოედანზე, მუხრანის თავში მარცხნივ თ. ლუარსაბ რეუთინსკის სახლში, № 2.

ხელის-მოწერა

მიიღება „დროების“ და „ივერიის“ რედაქციაში. გარეშე მცხოვრებთათვის: Въ Тифлисъ, въ редакцію Дроэба“-„Иверіи“

„დროება“-„ივერიის“ ფასი

	წელიწადში.	6 თვეს.	3 თვეს
„დროება“ და „ივერია“ ერთად	13 მან.	7 მან.	4 მ.
ცალკე „დროება“	9 მან.	5 მან.	3 მ.
ცალკე „ივერია“	6 მან.	4 მან.	2 მ.

ცალკე ნომერი „დროებისა“ ღირს 5 კაპ. „ივერიისა“ 2 მან.

ფასი განცხადებისა

დიდი ასოებით ასოზე 1 კაპ., ჩვეულებრივის ასოებით ორჯელ ასოზე ნახევარი კაპ. ჩვეულებრივის ასოთი ასოზე მეოთხედი კაპ.

თუ საჭიროება მოითხოვს, რედაქცია გაასწორებს და შეამოკლებს დასაბეჭდად გამოგზავნილ წერილებს. დაუბეჭდელ წერილს რედაქცია ფოსტით ვერ დაუბრუნებს ავტორს.

განცხადება მიიღება ქართულს, რუსულს და სხვა ენებზედ.

დროება

1 ივნისიდამ წლის დამლევამდინ ღირს ექვსი მანეთი

„დროება“ და „ივერია“ ერთად 1 ივნისიდამ წლის დამლევამდინ („ივერიის“ სამი წიგნი) ღირს ცხრა მან.

(ამ წლის „ივერიის“ პირველი წიგნი რედაქციაში აღარ არის).

ტელეგრამმები

(საკუთარის კორრესპონდენტისაგან)

თელავი, 31 მაისს. სკოლის შესაწევრის თაობაზედ მოსალაპარაკებლად მოწვეული თელავის თავად-აზნაურთა ყრილობა ვერ შესდგა, რადგან ცოტანი მოვიდნენ, სულ 20 კაცი მოგროვდა. ვინც არიან, ყველანი თანხმობას აცხადებენ, რომ იკისრონ ამ შესაწევრის შემოტანა. მაზრის მარშალი რითაც შეუძლიან ხელს უწყობს ამ საქმეს, ყრილობა 15 ივნისისთვის არის დანიშნული.

(ხალხთა შორის სააგენტოსი)

პეტერბურღი, 31 მაისს. „მმართებლობის მოამბეში“ დაბეჭდილია ხელმწიფე იმპერატორის ესკრიპტი, რომლის ძალითაც ყველა ქველმოქმედი და სხვა დაწესებულებანი, რომელნიც იმპერატრიცა მარიამს ექვემდებარებოდნენ, დღეის შემდეგ იმპერატრიცის ყველა უფლებით მიენდომება ცესარევნას.

ტყეში შესეული ჯარი.

ტფილისი, 2 ივნისს.

ნეტარ-ხსენებული დიამბეგების დრო წავიდა: დიამბეგი აღარ აძლევს ქრთამებს მაზრის უფროსს, რომ თავისი ალაგი ქრთამით შეიმაგროს, მამასახლისები აღარ აძლევენ ქრთამებს დიამბეგებს, რომ გლეხების ცემა-ტყეპა არ დაუმალონ; მაგრამ ზოგან ჯერ არ მოსპობილა ეს ჩვეულება—ადმინისტრაციის დაბალ მოხელეთაგან ადგილების შემაგრება უფროსთა დაქრთამების წყალობით.

ბუშინ-წინ ჩვენს გაზეთში იყო დაბეჭდილი ვრცელი კორრესპონდენცია ს. მაღაროდგან, რომელსაც ბევრი ჩვენი მკითხველი ამ სივრცის გამო არ წაიკითხავდა, მაგრამ დამიჯერეთ, ღირდა წასაკითხავად.

ამ კორრესპონდენციაში იყო ნათქვამი: ს. მაღაროში და საზოგადოთ ალაზნისკენ ტყეები სულ გაჩეხესო და ეს უფრო ტყის-მცველებს უნდა დაბრალდეს, რომელნიც თავიანთ ხელქვეითებს არ ახდევინებენ ამსაქმისათვის და ესენიც წათამამებულნი მისწრებაზედ ქრთამებს ართმევენ გლეხებს და ტყეებს აოხრებინებენ.

თითონ გლეხები ლაპარაკობენ: რომ ვქურდობთ, ვაოხრებთ ტყესა, რადგან რიგზედ ხის მოჭრას აღარავინა ცდილობს და ერთს ხეს რომ გამოვიყენებთ, ათი სხვა ტყუილათ ლპებაო; თითონ გლეხები ამხელენ თავიანთ ქურდობას და მოდი და ნუ დაუჯერებ. Cხენიანი და ქვევითა ტყის-მცველები, ტყის ორი ყარაულები ტყეების დასაცავათ არიან დადგენილნი, მაგრამ თავიანთ მოქმედებით მტრის ჯარს ემსგავსებიან. პოლესოვშჩიკები ქვევითს ჯარს შეადგენენ, ობიეზდჩიკები—ცხენოსანს, კავალერიას, მათი არტილერია გლეხების უწყალო ცულია და ჯარის სარდალი არის თვითონ ტყის-მცველი.

ჩვენ აქ არა გვაქვს ლაპარაკი არც შუშაშვილებზედ, არც ბამრეკელებზედ; ჩვენ ვლაპარაკობთ საყოველთაო ჭირზედ, ტყეების ადმინისტრაციის მოხელეთ ერთმანერთთან კუდზედ-კუდის გადაბმაზედ, ჩვენ ვლაპარაკობთ იმ ჭირზედ, რომელსაც შეუძლიან რამდენსამე წელს ჩვენი ქვეყანა სრულიად გაამინდვროს, გააოხროს.

ამ ზაფხულს შემხვდა ერთს ოსების მიყრუებულს სოფელში ყოფნა; შუა სოფელში ხევი ჩამოდიოდა, ე. ი. ხევი კი არა მისი კვალი იყო დარჩომილი და ამ ხევის თავში პატარ-პატარა ბუჩქები ამოსულიყვნენ და სათავე გატყევებულიყო; გარემემო ხიოკი ალაგი-ღა მოჩანდა; მე გამაკვირვა ამ ამბავმა, ამ ტყის გადარჩენამ; ოსებმა მითხრეს ყადაღად დავდეთ ამ ხევის სათივეები ტყე აღარავინ გაჰკაფოს, თორემ ხევი სრულებით დაგვიშრაო.

თუ კი ველური ხალხის მზგავსი ოსები მიხვდნენ, რომ უტყეოდ მოგველის უწყლობა, ნიაღვრები, ქარები, ზამთარში დიდი ყინვა, ზაფხულში საშინელი გვალვა, კალია, შიმშილობა, ადმინისტრაცია როგორ ვერ მიხვედრილა!

მ.

ფელტონი

ზურდული

გამგზავრება.—ბერლინი.—კონგრესი და კონფერენცია.—მთვარეზედ ასვლა.—ამერიკა.—სიმთვრალის მოსასპობელი კანონები.—პანამის ყელი.—ლესეპსი—მიწათ გამპობი.—გასეთზედ ლაპარაკი სავერანგეთში.—ახალი მეცნიერი.—გოდება გადაყენებულის ხინოვნიკისა.—გადასახლისება.

—

მოდი, ჩემო მკითხველო, რკინის ქუდი დავიხუროთ, ხელში რკინის ჯოხი ავიღოთ, რკინის ქალამნები ჩავიცვათ და გავემგზავროთ გზასა.

ვიაროთ, ვიწანწალოთ, ვიდრე ან ქკუის საზღოს არ ვიპოვით, ან თვალის გასართობსა;

„ხან ტყუილი ვთქვათ, ხან მართალი;
„ხან ვიცინოთ, ხან ვიტიროთ.

ხან უცხო ქვეყნები მოვიაროთ, ხან ზღვით ვიმოგზაუროთ, ხან ჰაერით, ხან მთვარეზედ ავიდეთ, ხან ქვესკნელში ჩავძვრეთ.

ხან ჩვენს ლამაზს ქვეყანას დავუბრუნდეთ და რაც მოგვხვდეს, ყველაფერი ამ პაწია გაზეთის სვეტებს მივაბაროთ, იმ პირობით, რომ არავის არ წააკითხოს, ვინც კი შუბლ-მოღუშული, ღრმათ-დაფიქრებული დაიწყებს გაზეთში ცქერას, თითქო არხიმედსავით დედა-მიწას გადმობრუნებას უპირებდეს და ხელ-მოსაჭიდებელს საგანს ეძებდეს რასმე.

მივაბაროთ იმ პირობით, რომ მხოლოდ იმას წააკითხოს, ვინც გაზეთში შესაქცევარს რასმეს ეძებს, ვინც შუბლ-გაშლილი, პირ-მოცინარი მხიარულის გულით სადილს უკან აიღებს გაზეთს ხელში, გაწვება ჩრდილს ქვეშა და მოჰყვება დამშვიდებული კითხვას ძილის მოსაგვრელათ.

ღმერთმა იუ ჰქნას, რომ ამ ნაკუწნაკუწმა ამბებმა ძილი დაუფთხოს ვისმე.

* * *

მივიდეთ ჯერ ბერლინში. ამ გერმანიის დედა-ქალაქს როგორღაც სწყალობენ ევროპის დიპლომატები; ორის წლის წინათ ისინი იქ იყვნენ შეკრებილნი კონგრესში და ეხლაც იქ აპირებენ შეყრას. ეტყობათ, ძალიან გასტკბობიათ. ვინა სთქვა, ნემეცები პურ-მარილის ხალხი არ არისო; მაშ რათ იწევენ დიპლომატები ასე ჩქარ-ჩქარა იქითკენ.

რა ვქნა, ეს პურ-მარილის ბრალი არ უნდა იყოს; ნემეცებს, როგორც მე ვიცნობ, არ უყვართ ხელ-გაშლით სტუმრის მიღება; არც საიასალო საჭმლები იციან, რომ დიპლომატებს პირში ნერწყვი მოჰგვარონ; კარტოფილი და მყრალი კომბოსტო ძეხვით—ეს გახლავთ იმათი საჭმელი!

რაღაც სხვა მიზეზი უნდა იყოს. ბევრი ვიმტვრიე თავი ამის ასახსნელათ და ბოლოს მივხვდი.

ბერლინში ბრძანებლობს „რკინის-კაცი“ ბისმარკი, რომელიც ჰანდრაკის კაცებსავით ათამაშებს გამოჩენილს ევროპის დიპლომატებს და, რასაკვირველია, არ მოინდომებს ადგილიდამ დაძვრას, არ შეიწუხებს თავსა; თავის გულში ამბობს, აქ მოვიდნენ და აქ გავასამართლებო.

დიპლომატები კი ამბობენ, გერმანია ისე არ არის აღმოსავლეთის საქმეში ჩარეული, როგორც სხვებიო, ბერლინი—საბჭო ალაგათ ამოვირჩიოთ და ბერლინის მბრძანებლები შუა-კაცათაო. ვითომ მიზეზი ეს არის ბერლინში მოგროვებისა! დიახაც ეს იყოს.

ბაიკეთონ გული ევროპის დიპლომატებმა.

მე გახლდით ორი წლის წინეთ ბერლინის კონგრესში. შუაში გამოჭიმულიყო თავადი ბისმარკი ახოვანის ტანით თავსმჯდომარის ალაგს. ის იდგა ფეხზედ, გადაეკეცა თავისი ყვითელ-სარჩულიანი მუნდირი და მბრძანებლობის სახით რაღასაც უმარტავდა კონგრესის წევრთა, მის მარჯვენივ სელზედ გადაწოლილიყო ლორდი ბიკონსფილდი, ინგლისის პირველი მინისტრი; მის დამცინავს სახეს ეტყობოდა შური და ქვეშ-ქვეშობა; ის მეგობრულის თვალით უცქეროდა ოსმალეთის წარმომადგენელთ, რომელთაც წითელი ფესკა გვერდზედ დაეხურათ და გულ-მოსულნი იბღვირებოდნენ გორჩაკოვისა და შუვალოვის მხარეს.

მე ყველა ეს ჩემი თვალით ვნახე და თუ ამ პატარა ხანს ბერლინში კონფერენცია იქნება, იქაც ყველას შეეძლება შესვლა, თუ 50 პფენიგს—სამს შაურს, გამოიმეტებს; ჩემო მკითხველო, თუ როგორმე შენც მოგხვდეს, ღვთის განგებით, ბერლინში ყოფნა, ბერლინის კონფერენცია უნახავი არ გაუშვა და მიამბე, სად ვინ იჯდება.

მაგრამ გინდა, მე წინ-და-წინვე გიამბო:

შუაში იდგება იგივე ბისმარკი, ყვითელ სარჩულიანი მუნდირით; თავზედ ასიოდე თმის მაგიერად, იქნება ორმოციოდელა შერჩენოდეს; მის მარჯვენივ იქნებიან ინგლისის წარმომადგენელნი; მარცხნივ, თუ შეუშვეს კონფერენციაში, ფესკიანი ოსმალები, რომელთ გულ-მოსული, სასტიკი სახე გორჩაკოვისა და შუვალოვისკენ კი აღარა, ინგლისის წარმომადგენელთაკენ იქნება მიქცეული.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

დიდი სიამოვნებით აღვნიშნავთ იმ გარემოებას, რომ „საქართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოების“ გუშინდელს წლიურს კრებაზედ უფრო ბლომად დაესწრო ხალხი, ვინემ საზოგადოთ ამ გვარს საზოგადოებათა კრებებზე ესწრება ხოლმე ჩვენი ქართველობა. სასიამოვნო იყო კიდევ უფრო ისიც, რომ შეკრებილი საზოგადოება ყურადღებით სმენულობდა მმართველობას საკმაოდ გრძელ და ენა-წყლიან წლიურ ანგარიშს და ამ ანგარიშის თაობაზედ ატეხილ ზოგჯერ საინტერესო ბაასს.

კარგი ნიშანია და სასიამოვნოა, როდესაც საზოგადოებაში ამ გვარი ინტერესი და ყურადღება ჩნდება იმისთანა საქმეებისადმი, რომელნიც კარგ, საზოგადო სასარგებლო საქმეებად ითვლებიან...

ამ დღეებში ჩვენ დავბეჭდავთ უფრო დაწვრილებით ანგარიშს გუშინდელ ყრილობისას. ახლა კი მოვიყვანთ შემოკლებით წერა-კითხვის საზოგადოების მმართველობის გასულ წლის ანგარიშს:

საზოგადოების დაფუძნებიდამ (შარშან მაისიდამ) ამ წლის 15 მაისამდინ საზოგადოებას სულ 16,746 მან. ჰქონდა შემოსავალი და აქედამ დაუხარჯავს—3,109 მან. და 5 კაპ.

შემდეგის წლის განმავლობაში (1880 წ. მაისიდამ 1881 წ. მაისამდინ) მმართველობა 17,420 მავეთს, შემოსავალს მოელის; აქედამ გასავალი გამოყვანილია 14,855 მან, თუ შკოლების (ბათუმის და თფილისის) გამართვაზე, თუ დეპოს გახსნაზე, თუ პრემიებზე და სხვა საგნებზე, რომელნიც ზოგი აუცილებელ საჭიროებას შეადგენენ და ზოგი არა.

კრებამ განიხილა შარშანდელი წლის მოქმედება მმართველობისა და, თუმცა ამ მოქმედების თაობაზედ საკმაო გაკიცხვა და უკმაყოფილება გამოითქვა ზოგიერთ წევრების მხრით, მაგრამ ბოლოს კრებამ როგორც ეს მოქმედების ანგარიში, აგრეთვე მომავალ სმეტა დაამტკიცა.

საზოგადოთ, ვიმეორებთ, ამ ყრილობამ სასიამოვნო შთაბეჭდილება მოახდინა ჩვენზე და დარწმუნებული ვართ, რომ გაზეთში დაბეჭდილ დაწვრილებით ანგარიშს წაიკითხავთ ყრილობისას, ამ გვარს შთაბეჭდილებას მოახდენს თქვენზედ, მკითხველებზედაც...

ს. მ.

ახალი ამბები

—

დღევანდელ ქალაქის რჩევის სხდომაზე საინტერესო და ყურადღების ღირსს საგანზე იქნება მოლაპარაკება: ქალაქის გამგეობას შეუდგენია პროექტი, რომ ზოგიერთ საჭირო შენობათა ასაგებად და ქალაქის ვალების გარდასახდელად ისესხოს 750,000 მან. ამ განზრახვით გამგეობა და ფინანსის კამმისია ამბობენ, რომ ქალაქმა ან ობლიგაციები გამოსცეს და ან უცხო ქვეყანაში ისესხოს ეს ფული ცოტა სარგებლით.

ამ 750,000 მანეთით ქალაქმა უნდა შეასრულოს შემდეგი:

გააკეთოს მნაცაკანოვის ხიდი, რომელიც 60,000 მან. დაუჯდება; გააკეთოს აგრეთვე ვერისა (180,000) და მუხრანიანთ ხიდთან ხიდი (60,000); ააშენოს ერევნის მოედანზე საქალაქო სახლი ბირჟით და სხვ. (200,000); რიყეზე, კუკიაში და პურის მოედანზე გამართოს მაღაზიები (70,000); ააშენოს სახლი ჟანდარმის გამგეობისთვის (20,000); საქალაქო ოთხი შკოლისთვის შენობები (30,000); გამვლელ ჯარებისათვის ყაზარმები (15,000 მ.) და სხვ.

გამგეობას იმედი აქვს, რომ ყველა აქედამ ქალაქს უკანასკნელი 83,500 მან. შემოსავალი ექნება წელიწადში და რადგან ვალის სარგებლად და თავნის გარდასახდელად 60,000 მანეთზე მეტი არ დასჭირდება წელიწადში, ამის გამო ნაღდი შემოსავალი 23,500 მან. დაგვრჩებაო.

ხვალ გაცნობებთ იმ გარდაწყვეტილებას, რომელსაც, ამ პროექტის შესახებ, დასდებს ჩვენი ქალაქის კრება ამაღამ.

* * *

სიღნაღის უეზდის თავად-აზნაურთა წინამძღოლმელი აცხადებს გაზეთს „კავკაზში“, რომ შკოლის შესაწევრის თაობაზედ ყრილობა ამ ივნისის 10-ს იქნება თავად-აზნაურთა ყრილობა ქ. სიღნაღშიო.

დალოცვილს სიღნაღის მარშალს რა გაუჭირდება ერთი ამ გვარი განცხადება ქართულს გაზეთშიაც გამოეგზავნა დასაბეჭდათ! მგონია, უფრო რიგია, რაც ქართველ თავად-აზნაურობას გინდა აცნობო, ქართულს გაზეთში ქართულად იყოს დაბეჭდილი...

* * *

ბათუმიდამ გვაცნობებენ, რომ ამ დღეებში ჩამოსულა იქ თითქმის ორასამდინ მოსახლე კაცი მაჭახელიდამ, რომელნიც ტრაპიზონიდამ გემს უცდიდნენ ოსმალეთში გადასასახლებლადაო.

საცოდაობა იყო ამათი ნახვაო, მშიერ-მწყურვალე დედა-კაცები და ბავშვები რამდენიმე დღე ეყარნენ ზღვის ნაპირას და გემს ელოდებოდნენო.

ერთის სიტყვით, თუ სამი შაური გამოიმეტე, ყველაფერს ამას ნახავ, მაგრამ ეხლავე გაგაფთხილებ ბისმარკიც, ინგლისელებიც, ოსმალებიც, რუსებიც სამთლის კაცები იქნებიან...

ტყუილათ კი არ ეძახიან ბერლინს ჭკუის ქალაქს, რაც რამ შესანიშნავი მოხდება ქვეყანაზედ, მაშინათვე იმისი მზგავსი იქ უნდა გაკეთდეს. მოიგონებენ რასმე მაშინას ამერიკაში, ავსტრალიაში, თუ სხვაგან, მაშინვე დეპეშა მიდის და იბარებენ იმ მაშინას ბერლინში. პატარა ხანს უკან ყოველს მუშა კაცს შეუძლიან ამ მაშინის ნახვა, ორიოდ შაურს თუ მისცემს. მთვარეზედაც რომ ხალხი იყოს და იქაც მაშინებს იგონებდენ, იქიდამაც კი დეპეშით დაიბარებენ ბერლინელები ამ მაშინას, მაგრამ მთვარესაც კი უახლოვდებიან ამ ბოლოს დროს.

ამავე ბერლინში აჩვენებენ მშვენიერს პანორამას, რომელიც იმასვე წარმოგვიდგენს თვალ-წინ, რაც მთვარეზედ გადაყვანილს ადამიანს წარმოუდგებოდა:

წინ დიდროვანი მთებია; დაბლობებში ბრწყინავენ ცეცხლის მფრქვეველი ვოლკანები; შორს ციურს სივრცეში მოჩანს დედა-მიწა, ბურთივით რგვალი, მზისაგან განათებული...

ნუ გეგონებათ, რომ ეს ყოველისფერი უქმს გამოხატულებას დაუბადავს; სრულებითაც არა; ეს პანორამა მეცნიერების მტკიცე საბუთებზედ არის დამყარებული.

* * *

გადავიაროთ ატლანტის ოკეანე და ამოვყოთ თავი ბერლინიდამ ამერიკაში.

უჰ, მაგ სიშორესა!

თქვენ რა გენაღვლებათ; თქვენ ხომ ერთის სტრიქონის გადარბენის მეტი არა დაგჭირდებათ-რა.

იქნება არ იცოდეთ, რომ უმთავრესი სახელმწიფო ამერიკაში არის ჩრდილოეთის ამერიკის შტატები? მაგრამ, რა სათქმელია, როგორ არ გეცოდინებათ!

ეს სახემწიფო, უკაცრავათ! რესპუბლიკა განიყოფება რამდენსამე შტატათ, ყოველს შტატს თავისი კანონმდებელი კრება ჰყავს ხალხისაგან ამორჩეული და მთელს რესპუბლიკას აქვს აგრეთვე ერთი საზოგადო კანონ-მდებელი კრება.

საოცარს კანონებს სდებენ ზოგიერთი ეს კერძო კრებები.

ერთის შტატის—მენის კრებას გარდაუწყვეტია: აიკრძალოს სამიკიტნოების გამართვა, დამათრობელი სასმელების გაყიდვა და ვისაც მთვრალს ნახვენ თავის სახლშიაც კი, ერთი თვით ციხეში ჩასმენ; მეორეთ სიმთვრალისთვის სამი თვით ჩასმენ ციხეში.

რამდენი ციხის აშენება დაგვჭირდებოდა, ეს კანონი რომ შემოსულიყო ჩვენში!

მეორე შტატში კონეკტიკუტში ქალებისთვისაც მიუციათ კენჭი, როდესაც დამათრობელს სასმელებზედ ჩამოვარდება ხოლმე ლაპარაკი. ეტყობა ძალიან გაუჭირა საქმე ცოლებს ქმრების სიმთვრალემ.

ქალებმა ძალიან ფეხი გამოიჩინეს ამერიკაში. ორს შტატში ქმრიანი ქალებისთვის მიუციათ კენჭი და შეუძლიანთ თვითონაც ამორჩეულ იქმნენ.

მე მგონია, ერთი მიზეზთაგანი ამ ქალების ძლიერებისა ამერიკაში არის მათი სიცოტავე; ცოტას მეტს პატივის—ცემას უწევენ, თუ ჯარს არა, ქალებს მაინც.

* * *

ამერიკას დიდი გეოგრაფიული ცვლილება მოელის ამ ცოტას ხანში. ეს ქვეყანა ჩრდილოეთის პოლიუსიდამ სამხრეთის პოლიუსამდე გადაწოლილა და შუა წელში ისეთი წვრილია, რომ კოპწია პატარძალსა ჰგავს; ისეთი წვრილია, რომ ზოგიერთმა ავმა ადამიანებმა იმისი წელში გადაწყვეტა მოინდომეს. შუა წელს ამერიკისას ჰქვიან პანამას ყელი. ბოროტ ადამიანებს წინამძღვრათა ჰყავსთ გამოჩენილი საფრანგეთის ინჟენერი ლესეპსი, რომელიც ამ საქმეში ძალიან გამოცდილია; ამანვე გაათხრევინა სუეცის ყელი და ინდოეთის გზა ევროპიდამ ერთი-ხუთად შეამოკლა.

ახლა ამ პანამის გათხრასაც ეს კისრულობს; პირველი ბარი კიდეც დაუკრავთ; ლესეპსი ამას წინათ პარიჟში იყო და ერთს საზოგადოებას განუმარტა პანამის გათხრის სარგებლობა; მთელის ქვეყნის ვაჭრობა გაადვილდებაო.

* * *

პარიჟელი გაზეთები ამბობენ, იმოდენა ხალხი შეიყარა ამ ზალაში, რომ ტევა აღარ იყოო; ლესეპსმა ისე კარგათ ილაპარაკა, რომ ვინც კი იყო იქა ყველა დარწმუნდა, რომ ეს საქმე დიდათ სასარგებლოა; ყველა ამბობდა, ლესეპსმა უნდა შეასრულოს, უამისოთ ვერავინ შესძლებს ამ უზარმაზარი საქმის შესრულებასაო. ამ ორიოდე წელიწადს მაშ ამერიკას ორი ნაწილი ექნება, რომელთაც გაჰყოფს ატლანტისა და დიდის ოკეანეს შემაერთებელი არხი.

ღირსია რომ ლესეპსს მართლა „მიწათ-გამპობი“ დაერქვას.

* * *

ამავე ზალაში, რომელშიაც ლესეპსი კითხულობდა, წაიკითხა ორიოდე სიტყვა ერთმა მოხუცებულმა ქალმა, სახელათ სერენამ ჩვენს ქვეყანაზედ...

მაგრამ, იქნება ეს ჭორი გეგონოთ; მაშ გადმოგითარგმნით ერთის ფრანცუზულის გაზეთიდამ სიტყვა-სიტყვით:

„სხდომის დასაწყისს წაიკითხა რამდენიმე სიტყვა ერთმა მოგზაურმა ქალმა, სერენამ, რომელიც მალე დაბეჭდავს თავის მოგზაურობის აღწერას და რომელიც დიდათ პატივსაცემია მისის მეცადინეობისა, გულმოდგინეობისა და გამბედაობისათვის. ამ ქალმა ილაპარაკა კახეთზედ, მის უმთავრეს წარმოებაზედ; მის მცხოვრებებზედ, რომელნიც წარმოადგენენ ნამდვილს ტიპს ქართველის ტომის სილამაზისას, მათს ზნეზედ, ჩვეულებაზედ, რომელზედაც ჯერ ევროპას ბევრი ვერა უმოქმედნიარა. ამ ქალმა ილაპარაკა აგრეთვე კავკასიის ერთს ხალხზედ — დიდოელებზედ, რომელთაც ეშმაკი სწამთ, თაყვანსა სცემენ და აფრიკის ზოგიერთს ველურს ხალხსავით მხოლოთ იმ კერპს ლოცულობენ, რომელსაც ხელიდამ მხოლოდ ბოროტი გამოუვა. სერენა ლაპარაკობდა ყველასთვის გასაგებათ, ლაზათიანათ, ხანდისხან ოხუნჯობდა, მაგრამ კილოზედ ეტ-

მაჭახელების გარდასახლებას აბრალებენ ადგილობრივ ბეგს სული-ბეგს, რომელიც თვითონ ადრე იყო გადასახლებული, ახლა ჩამოვიდა და არია ხალხიო.

მაჭახელების გარდა სხვა მხრიდამ კი ჯერ-ჯერობით არავინ გადასულა ოსმალეთშიო; ბევრგან ყანები დასთესეს და აქედამ სჩანსო, რომ წელს მაინც აღარ აპირებენ გადასახლებასო.

* * *

ჩვენ მივიღეთ ცნობა დ. ონიდამ (რაჭიდამ), რომ გავლილ მაისის 18-ს იქ მოუკლავს თავი მინა პეტრიაშვილს, რომელიც ადრე მასწავლებლად იყო და, რაღაც მიზეზის გამო, ჭკუიდამ შეიშალა. ამ ორის წლის წინათაც სცადა ამ ყმაწვილმა თავის მოკვლა ქუთაისის საავათმყოფოში; მაგრამ მაშინ როგორც იყო გადაარჩინეს; ახლა კი ჯიბის დანით გამოუჭრია ყელი და მკვდარი უნახავთ. მიცვალებულის სერთუკის ჯიბეში უიმედო მშობლებს უნახავთ შემდეგი ბარათი:

„ღმერთო, შენ მოჰკითხე იმ ჩემს დამღუპავთ!“

* * *

ჩვენ შევიტყეთ, რომ ქართველი მომღერალი ჭორიძე, რომელიც ათს წელიწადზე მეტია იტალიის სხვა-და-სხვა ოპერის თეატრებში მღეროდა და რომლის ქებას დრო-გამოშვებით ვკითხულობდით უცხო ქვეყნის გაზეთებში, ეს ჭორიძე ამ ჟამად ჩვენში ჩამოსულა და დროებით იმყოფებაო ქუთაისში, სადაც კონცერტის მიცემას აპირებს; შემდეგ ამავე აზრით ის აპირებს თფილისში ჩამოსვლას, აქედამ ბორჯომში, აბასთუმანში და სხვა ადგილებში მოგზაურობას.

* * *

ჩვენ მივიღეთ უკანასკნელი (№ 4) წიგნი „კავკასიის სამასწავლებლო მაზრის ცირკულიარისა“, რომელშიაც სხვათა შორის შემდეგი ამბები ამოვიკითხეთ:

დიდის მთავრის კავკასიის მთავარ მმართებლის გარდაწყვეტილებით წლევანდელის წლიდამ კავკასიის სასოფლო შკოლების ხარჯსა მოემატა კიდევ 20,000 მან., რომელთაგან 15,000 მან. ქრისტიანთა სასოფლო შკოლებზედ უნდა დაიხარჯოს და დანარჩენი 5,000 მან. მაჰმადიანთა შკოლებისათვის.

ქუთაისის პედაგოგიურ რჩევას სამასწავლებლო მაზრის მზრუნველისათვის წარუდგენია აზრი, რადგან ამ ჟამად ქუთაისში ხორაგეული ერთობ გაძვირდაო და გიმნაზიასთან გახსნილი პანსიონის შაგირდებს 200 მან. ხარჯად აღარ ჰყოფნისო, ამის გამო საჭიროაო, რომ ეს ხარჯი მოემატოს და თითო პანსიონერზე 250 მან. დანიშნოს ხაზინამაო. ამ საგნის შესახებ კავკასიის სამასწავლებლო მაზრის მზრუნველს კავკასიის მთავარ მმართებლისათვის წარუდგენია შუამდგომლობა, რომ ამ წლის 1 იელისიდამ პანსიონერს წელიწადში 250 მან. ჰქონდეს დანიშნულიო.

წერილი რედაქტორთან

—

ბ. რედაქტორო!

თქვენს მკითხველებს მოეხსენება რა მიყრუებულს ალაგს მდებარებს დაბა საჩხერე. არც გზა გვაქვს რიგიანი, არც კვალი და განათლებაზედ ხმა ვის ამოეღება!

ჯერ მთელს მაზრაში სასწავლებელი არ არის, გარდა ყვირილის ნორმალური სასწავლებლისა (რასაკვირველია არათ ვაგდებ სოფლის სასწავლებლებს, რომელთა რიცხვი ჯერ ცოტაა და სადაც არის ისიც უხეირო) და საჩხერეში ვილა მოგვცემდა! აქაურს ხალხს თუმცა დიდი სურვილი აქვთ შვილების გაზრდისა, მაგრამ, სამწუხაროდ სასწავლებლების სიშორისა და უგზო-უკვლობის გამო ძრიელ სამძიმოთ ურჩებათ.

წარსულს წელს ერთმა ახალ-გაზდა ყმაწვილმა, დავით აბდუშელიშვილმა, გახსნა დაბა საჩხერეში „კერძო სასწავლებელი“. საჩხერელებს დიდი იმედი მიეცათ ბ. აბდუშელიშვილისა; ხედავდნენ განათლებული ყმაწვილი-კაცი იყო; იძახოდნენ: „ღმერთმა მოწყალების თვალით გარდმოხედა ჩვენს ქვეყანას; გამოგვეზარდა მამულის-შვილი, რომელსაც გული შესტკივა ჩვენის გაუზდელის შვილებისათვის“.

ბ. აბდუშელიშვილმა ითხოვა თითო ყმაწვილზედ წელიწადში საოსტატოთ ორმოც-და-ათი მანეთი, შეჰკრა პირობა და მაისში, თუ არ ვსცდები, შეუდგა ყმაწვილების სწავლებას.

სასწავლებელში მოგროვდა ოცდა-ხუთ შაგირდამდის; მსურველი მართალია, ბევრი იყო, მაგრამ ორი საქმე უშლიდა ხელსა: ერთი სასწავლებლის სიშორე და მეორე—ჯერ არ იცოდნენ, როგორ იბეჯითებდა ბ. აბდუშელიშვილი. მაგრამ მალე მტერი მოგიკვდეს, მალე ამ სასწავლებელს დღე მოუსწრაფდა. წრეულს იანვრიდგან მასწავლებელი სადღაც მიგვემალა; ყმაწვილებს ჯერ ეგონათ, საცაა ოსტატი გაჩნდებაო, მაგრამ გავიდა კვირა, თვე; მასწავლებელი არ გაჩნდა; ის წაბრძანებულიყო თბილისში, უნდოდა, თურმე „წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოე-

---

„ყობოდა რომ უცხო ქვეყნელი იყო
„და პირველი იყო მისგან საჯაროდ
„ლაპარაკი. საზოგადოებამ დიდის სია-
„მოვნებით მიიღო ეს ქალი.“

* * *

როგორღაც არა მჯერა მე ამ ქალის ნალაპარაკევი დიდოელებზედ. ურიგო არ იქნება დიდოში გაიგზავნოს ამ საქმის გამოსაკვლევად ახლად გამოჩენილი მწერალი და მეცნიერი ბ. დიმ. ფურცელაძე, ცენზორათ ნამყოფი, რომელმაც ამ ბოლოს დროს ასეთი მახვილი კალამი და გამჭრიახი ჭკუა გამოიჩინა და ასე ჩინებულათ განმარტა ქართული საეკკლესიო გუჯრები.

აქამდის ეს პატივცემული მეცნიერი ფელტონებში განამარტებდა ამ გუჯრებს და წინა-კვირას რუსულს გაზეთს „ობზორში“ მოწინავე სტატიის ალაგი დაიჭირა.

გადავიკითხე ეს სტატია და შევძრწუნდი. მასშია განმარტებული დადგენილება საეკკლესიო კრებისა, რომელიც მოხდა დავით აღმაშენებელის დროს. კრებას დაუწესებია სიკვდილით დასჯა იმ პირთა, რომელნიც კი იმ საზიზღარს ცოდვას ჩაიდენენ... მაგრამ აღარ გავაგრძელებ; მაინცა-და-მაინც აქ ცოდვის დასახელება არ არის საჭირო.

ბ. ფურცელაძე ამბობს განიხილარა კრებამ, რომ ეს ცოდნა მთელს საქართველოს ხალხში იყო გავრცელებული...

მოდი და ნუ შეძრწუნდები.

მოვინდომე ნამდვილის გადათვალიერება, ჩავიგდე ხელში და ამოვიკითხე:

„მერმეცა ღვთის მოძაგებულისა
„მის და ღვთისაგან მამწარებელისა
„ცოდვათა შეეთვისა იგი, უბადრუკსა
„ამას ნათესავსა, და სრულიად განა-
„შორნა და უცხო ყვნა ღვთისაგან
„ვიეთთიცა პოვა თავისა მისადრეკილი.“

ეს ახალის ენით გამოთქმული ასე იქნება: არ ვიცით საიდამ შემოგვეპარა ჩვენ ეს ცოდვა და სრულიად განაშორნა ღმერთს იგინი, ვინც კი ამ ცოდვას მისდევდენ.

ბ. ფურცელაძეს ჰგონებია სიტყვა „სრულიად“ „შეეთვისა“-ს ეკუთვნის და არა „განაშორა“-სა.

წარმოვიდგინოთ ჩემო მკითხველო, რომ ჩინეთის კანონები ჩაგვივარდა ხელში; იქა სწერია, რომ ქურდობა შეეთვისა ჩვენს ხალხსა და სასტიკი ზომა უნდა მივიღოთ მის მოსასპობელათაო.

ბ. ფურცელაძის აზრით მთელი ჩინეთის ხალხი ქურდი უნდა იყოს.

მომილოცავს საქართველო ამისთანა ისტორიკოსი გამოგიჩნდა!

სწორეთ მყრალს მელანში ამოვლებული უნდა ჰქონდეს კაცს კალამი, რომ ამისთანა საგანზედ საჯაროთ ილაპარაკოს და ისიც სიცრუით.

მაგრამ რა ჩვენი საქმეა ამ კილოთი ლაპარაკი; ისა სჯობს ჩვენის თეატრის დასისთვის საზაფხულოთ სცენა დავწეროთ.

(სცენაზედ სდგას მარტო ძველი გადაყენებული ჩინოვნიკი, თავ-ჩაკიდებული, წელში მოხრილი, მწუხარეს სახით.)

ჩინოვნიკი.

ღმერთო ძლიერო, რა შეგცოდე მე საიმისო
რომ სიბერის დროს გამიმწარე ცხოვრება ტკბილი;
როს წელთ სიმრავლემ განხრწნილებით დაღი დამასო,
მაშინ დაავდე უპატრონოთ ჩემი ცოლ-შვილი!
ორმოც-და-ათს წელს ვემსახურე ხალხს, ხემწიფესა,
ყოველს საღამოს მიფრთხობდენ მე უეცრათ ძილსა;
კარგს გვაშორეო, ავი მოგვეც, მიბძანეს ესა,
და მეც ვცდილობდი, ვაშორებდი მარგალიტს, მძივსა.
ორმოც-და-ათს წელს ვემსახურე, არ დამინახეს;
მითხრეს, კარგს ავში ვეღარ არჩევ, აღარ გვინდიხარ;
სამსახურიდამ უმოწყალოდ მე დამითხოვეს,
ღმერთო პატრონი მწყალობელი, მხოლოდ შენ მყევხარ.

(იატაკი გაიპობა; ამოვა გამურული მეფისტოფელი; ცალს ხელში ეშმაკის კვერთხი უჭირავს; მეორე იღლიაში ლურჯი ქაღალდების გროვა.)

მეფ. თუ მოინდომებ, სხვა პატრონიც გამოგიჩნდება!

ჩინ. ვინა ხარ შენა, სით მოსულხარ, ჩემგან რა გინდა?

მეფ. ჩემი სახელი, ერთი მითხარ, რათ გეკითხება?
მაგრამ თუ გინდა, ვთქვა: სული ვარ მე არა-წმინდა.
მე მაბრალებენ, ვითომც მხოლოთ ცუდსა, ავს ვთესავ;
ვითომც მე გული არავისთვის არ შემტკივოდეს;
მაგრამ ნუ გჯერა: როდესაცა შენებრ კაცს ვხედავ,
საწყალს ჩინოვნიკს,—ლამის გული ცოდვით დამიდნეს,
აი ეხლაცა მოვედი შენს შესაწევნათა,
ვსცან რა უწყალო, ულმობელი იღბალი შენი;
თუ მოინდომებ, უეცრათა გაგხდი მწერლათა
და მტერის უმრავლეს გაგიმრავლდენ პატივისმცემნი.
მაგრამ შემდეგსა პირობას კი არ გადახვიდე:
არამც და არამც უარ-ყოფდე ჩემს ბრძანებასა:
რომელს კერპსაც კი მსახურებდი, მას შემუსვრიდე
რომელს სდევნიდი, გაუწევდე თაყვანცემასა!

(ჩინოვნიკი თავს დაიქნევს; მეფ. ლურჯს ქაღალდებს იატაკზედ დააწყობს და კვერთხს დაჰკრავს, ავარდება საშინელი მტვერი; რამდენსამე წუთს სცენაზედ არაფერი სჩანს; მტვერი გადიყრება; სცენაზედა სდგას გადახალისებული ძველი ჩინოვნიკი: ცალს ხელში უჭირავს „ობზორის“ ნომრები; მეორეს ხელში საეკკლესიო გუჯრების გროვა; მხიარულათ იცინის; ხან „ობზორს“ უცქერის, ხან გუჯრებს. მეფისტოფელი აღარსადა სჩანს.)

ჩინოვნიკი.

ძლივს სიბერის დროს ჩემი ნიჭი მე განვიცადე;
ეხლა გადავცემ ჩემსა სახელს შთამომავლობას;
აბა რა ვიყავ აქამდისინ, რა ვიმოქმედე?
ოჰ, არა წმინდა, ავო სულო, გიძღვნი მადლობას!
ორმოც-და-ათს წელს სხვის ნაწერი ვშალე და ვშალე;
სხვა სიბერემდის არაფერი მიკეთებია;
და სიბერის დროს, როცა ჭკუა გამომალალე,
მაშინ მივხვდი, რომ თურმე წერა მეც შემძლებია!

ბისათვის“ ეთხოვნა შემწეობა, მაგრამ აი მეხუთე თვე გადის და არც შესაწევარი მოიტანა, აღარც თვითონ მობრძანდა. რა ჰქნან ბავშვების პატრონებმა არ იციან. ისე წლის ფულის დაკარგვას არა სწუხან, როგორც ყმაწვილების მოცდენას, დრო' დაკარგვას. მე ნამდვილათ ვიცი, რომ ზოგიერთი ყმაწვილები წინათ სწავლობდნენ ქუთაისში, ალ. ჭიჭინაძის კერძო სასწავლებელში და, როდესაც სასწავლებელი გაიხსნა საჩხერეში, პატრონებმა ბ. აბდუშელიშვილს მიჰგვარეს. მაგრამ... „სახლში მოსცდნენ სადილსა და გარეთ ქორწილობასა.“

ეხლა დარწმუნდნენ საჩხერელები, რომ მათი მასწავლებელი აღარ მობრძანდება; ეპისტოლე გამოუგზავნია, გამოუცხადეთ ყველას მე ველარ მოვდივარ და სასწავლებელი დავხურეო. სწორეთ ცისა და ქვეყნის დაქცევას კი მოვიფიქრებდი და ამ გვარს ქცევას ბ. დ. აბდუშელიშვილისაგან კი ვერა. არ შეიძლება ამ გვარის ქცევის მიზეზი შეგვატყობინოს ბ. აბდუშელიშვილმა? დავშთები და სხვ.

უშკარა.

27 მაისს.

განცხადებანი

ქუთაისის გიმნაზია აცხადებს, რომ თანახმად ნებართვისა უფ. კავკასიის ნამესტნიკის თანამდებობის აღმასრულებლისა, შემდეგის 1880—1881 აკადემიური წლიდგან, სწავლის სიმართლისათვის შემოსატან ფულს მოემატება, გაინაზიის სპეციალური საშვალებების ნაკლულოვანებისა გამო და და დაინიშნება: პირველ-დაწყებით კლასში წელიწადში 16 მანეთი, პროგიმნაზიის კლასებშიდ 20 მანეთი და გამნაზიის კლასებშიდ 26 მანეთი.—

(3—3)

იაგორ კასუმოვის და კამპ. კანტორაში ისყიდება დაბეჭდილი კონტრაქტები (პირობა) სახლის, დუქნების, მაღაზიების, ცარიელ ადგილების და სხ. ქირაობაზედ.

თითო ამ გვარი კანტრაქტის ფურცელი ღირს შაურად.

(10—4)

ახლანდელ დიდს

გამოფენის

დროს,

ოლეოგრაფიული სურათები იყიდება 20% დაკლებით, მაკ-ინტოშები (მოსახურავები) 6 მანეთიდამ 20-მდე; შჩოთქები მოსაფხეკებითურთ თითო 75 კ.; შეკვეთილია შეფფილდში განსაკუთრებით ინგლისურ მაღაზიისთვის საუკეთესო სამართებლები, რწყვილი ბუდეებით ღირს 4 მან.; შეფფილდის დანები ჩანგლებიანათ დუჟინი 2 მ. 75 კაპეიკიდამ 20-მანეთამდე. ჩაინიკები ბრიტანიის მეტალლისაგან 30 კაპეიკიდამ 3 მანეთამდე; ციტრატ-მაგნეზია, ოსმალოს შარბათი და სამწყურვალო კვერების ბანქა 70 კ.; საუკეთესო პორტ-ვეინი და ხერესი 1 მ. 40 კ. ბოთლი, და შამპანიის ღვინო ბოთლი 3 მან. და სხვ. ინგლისურს მაღაზიაში.

(40—16)

მაქვს პატივი ვაცნობო პატივცემულ საზოგადოებას, რომ ნოქალაქევის სამკურნალო წყლები უწყებული თვისის მკურნალეობითა აღწერილობისა-მებრ დოკტორის პლეშკოვსკისა და სხვა ცნობაებით, რომელიც იმყოფება ქუთაისის გუბერნიაში სენაკის მაზრაში სოფელს ნოქალაქევს, 18 ვერსტზედ დაბა ახალ-სენაკიდამ (სტანცია რკინის გზისა) უკანასკნელის 20 წლის განმავალობაში იყო მივარდნილი, უპატრონოთ მიტოვებული, ახლა კი ეს წყლები ჩემს განკარგულებაში არის საიჯარადროდ და კიდევაც მოყვანილია მადნის წყალი სრულს წესიერებაშიდ. ეს სამკურნალო წყალი სხვა წყლებთაგან განყოფილია და აყვანილია მილის საშვალობით 10 არშინზედ და გაშენებულია აუზები (ვანნები).

მსურველთ შეუძლიანთ ისარგებლონ აღნიშნულის წყლებით ფრიად ზომიერის ფასით და მრთელის ჰაერით, რომლითაც გამოჩენილია ნოქალაქევი.

მეორე გილდის ვაჭარი

ივანე ლაზარის ძე გვიშიანი.

(შ.) (12—6)

კანტორა

ოდესსის ვაჭრის

გრ. ზალინოვისა

(ადრესი: ოდესსა, ალექსანდროვის პროსპექტი, ფიშერის სახლი)

ჭყიდულობს და ჭყიდის, კომმისიით, ყოველ გვარ საქონელს.

აგენტურა სხვა-და-სხვა საქონლის გასასაღებელად.

წარმომადგენელია რუსის და საზღვარ გარეთის ფაბრიკებისა, ქარხნებისა და სავაჭრო სახლებისა.

აქვე ნარდათ ჭყიდის და ჭყიდულობს, გრეთვე კამისიის ფქვილს, საწვრიმალო და კოლონიალურ საქონელს.

(30—9)

კვირაცხოვლისა და შემდეგის კვირის განმავალობაში

ინგლისის მაღაზიაში

20% უფრო იაფად

გაისყიდება სხვა-და-სხვა ინგლისის საქონელი.

(10—7)

პატენტიანი უჩოტკები

თმებისათვის 1 მ. 50-დამ და ცხენებისათვის 1 მ. 75-დამ; ყვავილები სახურავებით 2 მანეთიდამ; სარძევე 30 კაპ.; რუმკები 5 კ.-დამ; ფილტრები (წყლის დასაწმენდი) 3 მ-დამ და ვედრები 1 მან-დამ; თეფშები 2 მ-დამ დუჟინი; შოკოლადის კანფეთები 20 კ-დამ თითო ყუთი და სხვ. ინგლისურს მაღაზიაში.

(100—8)

ჩაი! ჩაი! ჩაი!

როგორც იქნა ბოლოს მოვიდა ინგლისის მაღაზიაში დიდ-ძალი ჩაი პირდა-პირ პლანტატორებისაგან და ისყიდება: 1 მან. 10 კაპ., 1 მან. 20 კაპ., 1 მ. 40 კ., 1 მ. 60 კ., 1 მ. 80 კ. და საუკეთესო ჩაი 2 მან. გირვანქა, უქაღალდოთ, ე. ი. 25% უფრო იაფი და უკეთესი, ვიდრე სხვაგან სადმე.

სად არის ინგლისის მაღაზია?—არწრუნის ქარვასლაში.

(20—3)

მზრუნველი რჩევა ტფილისის მიხაილოვის ტეხნიკურ—სარკინისგზო სასწავლებლისა ამით აცხადებს, რომ ამ წელს სასწავლებელში შემოსვლის მსურველთათვის მისაღები ეგზამენები დანიშნულია 16 აგვისტოდამ ამ თვისვე 31—მდე.

თხოვნა უნდა შემოიტანოს სასწავლებლის უფროსის სახელობაზე, რომელიც ვორონცოვის წყლის-პირა ქუჩაზე (ნაბერეჟნაია) სასწავლებლის სახლში სდგას.

თხოვნა მიიღება 1—დამ 15 აგვისტომდე. თხოვნასთან უნდა იქმნეს წარმოდგენილი: 1) მეტრიკის მოწმობა და 2) მოწმობა ყვავილის აცრაზე.

მოსამზადებელ კლასში შემსვლელს შემდეგი ცოდნა მოეთხოვება:

1) სამღვთო წერილიდამ: ღმერთის შემეცნება. ლოცვების ცოდნა გარკვეულად და გაგებით სამღთო ისტორია.
1) რუსული ენიდამ: წერა-კითხვა. აზრიანად მბობა წაკითხულისა. ქარნახობით (დიქტოვკით) წერა. ზარკვევა წინადადებათა.
3) არითმეტიკიდამ: ცოდნა სივრცის და უბრალო წინადადებისა. ნუმერაცია. ოთხი მოქმედება მთელ რიცხვებისა.

(განმარტება სასწავლებლის პროგრამაშია.)

პირველს ტეხნიკურ კლასში შესვლისათვის შემდეგი ცოდნაა საჭირო:

1) სამღთო წერილიდამ ძველი და ახალი ილთქმა.
2) რუსული ენიდამ: სინტაქსისი და ეთიმოლოღია.
3) არითმეტიკიდამ: პროპორციამდე.
4) გეოგრაფიიდამ: დაბალ სასწავლებლების კურსი სმირნოვისა.

(განმარტება სასწავლებლის პროგრამაშია.)

მოსამზადებელ კლასში შემსვლელი 13-დამ 16 მდე-წლის უნდა იყოს და პირველს ტეხნიკურს კლასში შემსვლელი—14-დამ 18-მდე წლის.

წლიური გადასახადი სწავლისათვის 10 მანეთი.

სასწავლებელთან გამართულია მსურველთათვის სამზარეულო, თვეში 4 მ. 50 კ. სადილი.

ამ სასწავლებლის პროგრამმა იშოვნება სასწავლ. კანცელარიაში და ვართანოვის წიგნის მაღაზიაში, პუკის ხიდზე.

(3—2)

სავაჭრო სახლი

იაგორ კასუმოვი და ამხ.

ამით აცხადებს, რომ იმ პირთ, რომელნიც „სავაჭრო სახლში“ შესანახავად ფულს შემოიტანენ, დღეის შემდეგ ახალ გამოცხადებამდინ,

აძლევს:

1) მიმდინარე ანგარიშით (ტეკუშჩი სჩოტით) შეტანილს ფულზედ:

უპირობოთ და პირობით	—	—	—	—	4½%
მოთხოვნამდინ			—	—	4½%
2) ვადით შეტანილს ფულზე:	6 თვით		—	—	6%
	9 თვით		—	—	6½%
	1 წლით		—	—	7½%
	1½ წლით			—	8%
	2 და მეტი წლით				8½%

3) სპეციალურ შეტანილ ფულებზედ 1 ხარისხის პაისჩიკებს—9%

ფულის გასესხების დროს „სავაჭრო სახლი“ ახდევინებს:

იმ სესხზედ, რომელიც თვეობით უნდა იქნეს გარდახდილი—10%
კვირაობით გარდასახდელ სესხზე — — 9%

სავაჭრო სახლის კანტორა იმყოფება ალექსანდროვის ბაღის პირ-და-პირ, თუმანოვების სახლში. შესანახავად მიტანილ ფულის მისაღებად და აღებულის ვალის შემოსატანად კანტორა ღიაა მუდამ დღე დილის 8 საათიდამ ნაშუადღევის 2 საათამდინ; უქმ დღეებში კი დილის 8 საათიდამ 10-მდინ.

(10—5)

Дозволено цензурою. Тифлисъ 2 Іюня 1880 г. Типографія Меликова. გამომც. ს. მელიქიშვილი. რედაქტორები ილ. ჭავჭავაძე და ს. მესხი